

Els tarahumara són una tribu indígena mexicana que habita l'actual regió de Chihuahua, al nord-oest del país. En el passat, l'extrema agressivitat de l'entorn natural els va permetre subsistir a les invasions dels asteques, primer, i dels espanyols després. Gelosos de la seva independència, els tarahumara expressaven el seu orgull en festes relacionades amb el consum ritual del peiot, planta de propietats narcòtiques.

Fins al 1961, la comunicació entre la ciutat ramadera de Chihuahua i el mar de Cortés —a sis-cents quilòmetres— era pràcticament impossible. L'enginyer americà Creel plantejà un projecte mastodòntic per travessar la Serralada Tarahumara amb una via de ferrocarril. La construcció d'aquesta línia costà deumil vides humanes. L'aïllament dels indis s'havia acabat. La seva civilització ha estat severament domesticada des d'aleshores. Creel és ara el nom de la localitat punt de partida de l'espòli indígena; al seu voltant hi malviuen 50.000 indis.

Avui els tarahumara són una anècdota turística. El tren de Chihuahua a la ciutat narcotraficant de Los Mochis, al Pacífic, ha possibilitat el desenvolupament immoderat de la indústria de la fusta. Els indis, explotats pels mexicans, els americans i els canadencs, han esquilat el seu entorn natural sense sortir de la pobresa més absoluta, característica de tots els indis de Mèxic. L'home blanc ha explotat els immensos recursos naturals del país servint-se dels indis, i sense repartir mai la riquesa generada. La recent insurrecció zapatista del sud només és un dels crits de resposta.

El país tarahumara que Antonin Artaud va conèixer el 1936 fou, doncs, l'anterior a aquesta situació. Artaud esdevé, un cop més, visionari. En el seu llibre de poemes i viatges *Les Tarahumaras*, redactat durant la seva estada, hi ha un recull d'experiències viscudes i ritus compartits. No és un tractat antropològic i científic, sinó l'obra d'un home que intenta mitigar el dolor.

De retorn a França, el record de l'experiència tarahumara no l'abandonà. Precisament en una de les seves darreres obres, *Pour en finir avec le jugement de dieu* (1947), l'element protagonista són aquests ritus cosmogònics i la denúncia de la condició humana:

—Digui'ns, senyor Artaud, de què li ha servit aquest espectacle?

—En principi per denunciar un cert nombre de porqueries socials oficialment consagrades i reconegudes.

El teatre de la crueltat esdevé en aquest espectacle radiofònic, única-ment veus i música (xilofonies):

—Sí, dic coses estranyes. I és que els indis precolombins, contràriament a tot el que s'hagi pogut creure, eren un poble excepcionalment civilitzat i que precisament havien conegut una forma de civilització basada en el principi exclusiu de la crueltat. Per cert, vostè què és la crueltat?

—Així no, no ho sé.

—La crueltat consisteix a extirpar per la sang i fins a la sang de déu l'atzar bestial de l'animalitat humana inconscient, allí on sigui.

Pour en finir avec le jugement de dieu va ser escrit per Antonin Artaud a petició de Fernand Pouey per ser transmés a la ràdio francesa dins un cicle anomenat *La veu dels poetes*. Artaud va disposar de tots els mitjans de la ràdio nacional per preparar l'emissió, dedicant-li gran interès i il·lusió. El poeta mateix, Maria Casares, Roger Blin i Paule Thévenin l'assajaren i enregistraren entre el 22 i el 29 de novembre de 1947. Artaud enregistrà, a més, músiques amb instruments posats a la seva disposició: gongs, tambors, xilòfons, timbals. L'enregistrament inclou també un gran nombre de crits.

El director de l'emissora, Vladimir Porché, demanà sentir la cinta abans de la seva retransmissió i, escandalitzat per la virulència del text, la va suspendre. Pouey aconseguí que es formés una mena de tribunal per decidir la conveniència de la transmissió nacional. El comitè el formaren entre cinquanta i seixanta persones, segons els testimonis de l'època, i entre els seus components hi havia Jean Cocteau, René Clair, Jean Louis Barrault i Louis Jovet. El veredicté fou totalment favorable, en part gràcies a la intervenció d'un frare, el pare Laval. Vladimir Porché, no obstant això, va mantenir la prohibició.

Al voltant d'aquesta polèmica es creuren gran nombre de cartes i articles als diaris. Una ens interessa especialment: la que Artaud va trametre al mateix pare Laval el 20 de febrer de 1948. En ella el poeta nega la capacitat del capellà per actuar liberalment "perquè com a sacerdot vostè estava i està lligat pels dos ritus de la consagració i de l'elevació de la missa. Perquè, com tot sacerdot catòlic, havia dit missa aquell mateix matí".

Pour en finir avec le jugement de dieu expressa, en certa manera, el mateix missatge.

En qualsevol cas, el problema final fou considerar l'emissió excessivament elitista, pensar que d'entre els milions d'oients francesos només podia interessar a uns quants, "un miler com a màxim", deia un periodista. Aquest argument irritava profundament Artaud, home molt apreciat per la gent corrent d'Ivry —on residia, al sanatori de Rodez— i que tenia la ferma convicció d'escriure per tothom.

El muntatge de Kre Pukte Pek Teatre.

Kre Pukte Pek Teatre és una formació *amateur* que es presentà al Teatre Kaddish del Prat de Llobregat durant el mes de maig de 1995, amb quatre representacions de *Per acabar amb el judici de déu*, d'Antonin Artaud.

Es tractava de reconvertir uns textos pensats per a la ràdio en una funció de teatre, en un espai determinat. L'espectacle que en resultà és difícilment repetible fora d'aquell espai. La dramatúrgia es basà en els següents punts:

- a) respecte a l'obra d'Artaud, tant pel que fa al text com en la combinació amb música;
- b) aplicació de la teoria teatral expressada pel mateix Artaud a *Le théâtre et son double*;
- c) principi social: el gran nombre de porqueries socials oficialment consagrades i reconegudes subsisteix.

L'espectacle es realitzà en col·laboració amb el grup musical rap EAT MEAT, els quals compartiren des de l'origen del projecte l'esperit i contingut de l'espectacle. Coincidí, a més, amb l'aparició als Estats Units d'un disc de col·laboració entre el nostre grup favorit, The Disposable Heroes of Hiphoprisy i el poeta W.S. Burroughs, *Spare ass Annie* (Island Records, 1993). La música rap és, en la nostra opinió, la que millor lliga amb l'esperit original de l'espectacle, cinquanta anys després de la concepció d'aquest. El rap ben entès és denúncia directa i agitació política, a la manera de Maiakovski.

Per acabar amb el judici de déu és un espectacle fet amb la voluntat d'arribar a tothom. Va rebre algunes crítiques pel seu pretès caràcter elitista i hermètic, quan la seva voluntat era precisament la contrària. Ens neguem a acceptar que el teatre per a la gent corrent hagi de ser només comèdia i divertiment, ans al contrari, demanem que hi hagi de tot i que tot sigui per a tothom.

XAVIER GIMÉNEZ CASAS